



THE HISTORICAL EVOLUTION OF THE INSTITUTION OF HOUSE ARREST AND THE EXPERIENCE OF UZBEKISTAN

Ulugbek Yoqubov

Independent Researcher

Academy of the Ministry of Internal Affairs of the Republic of Uzbekistan

Tashkent, Uzbekistan

ABOUT ARTICLE

Key words: house arrest, historical evolution, criminal procedure, preventive measures, international standards.

Received: 20.07.25

Accepted: 21.07.25

Published: 22.07.25

Abstract: The article analyzes the historical formation and evolution of the house arrest institution. The stages of development of this institution from ancient Mesopotamia to modern times, its specific features in various civilizations and legal systems are studied. The formation of the house arrest institution in the Russian Empire, the Soviet period and in independent Uzbekistan is separately examined. The experience of foreign countries and international standards are analyzed, prospects for improving the house arrest institution in national legislation are identified.

УЙ ҚАМОҒИ ИНСТИТУТИНИНГ ТАРИХИЙ ЭВОЛЮЦИЯСИ ВА ЎЗБЕКИСТОН ТАЖРИБАСИ

Улугбек Ёқубов

ЎЗР ИИВ Академияси мустақил изланувчиси

Тошкент Ўзбекистон

МАҚОЛА ҲАҚИДА

Калит сўзлар: уй қамоғи, тарихий эволюция, жиноят процесси, эҳтиёт чоралари, халқаро стандартлар.

Аннотация: Мақолада уй қамоғи институтининг тарихий шаклланиши ва эволюцияси таҳлил қилинган. Қадимги Месопотамиядан бошлаб замонавий даврга қадар бу институтнинг ривожланиш босқичлари, турли цивилизациялар ва ҳуқуқий тизимлардаги ўзига хос хусусиятлари ўрганилган. Россия империяси, совет даври ва мустақил Ўзбекистонда уй қамоғи институтининг шаклланиши алоҳида кўриб чиқилган. Хорижий давлатлар тажрибаси ва халқаро стандартлар таҳлил қилиниб, миллий

қонунчиликда уй қамоғи институти
такомиллаштириш истикболлари
белгиланган.

ИСТОРИЧЕСКАЯ ЭВОЛЮЦИЯ ИНСТИТУТА ДОМАШНЕГО АРЕСТА И ОПЫТ УЗБЕКИСТАНА

Улугбек Ёкубов

независимый исследователь

Академии МВД Республики Узбекистан

Ташкент Узбекистан

О СТАТЬЕ

Ключевые слова: домашний арест, историческая эволюция, уголовный процесс, меры пресечения, международные стандарты.

Аннотация: В статье анализируется историческое формирование и эволюция института домашнего ареста. Изучены этапы развития данного института от древней Месопотамии до современности, его специфические особенности в различных цивилизациях и правовых системах. Отдельно рассмотрено формирование института домашнего ареста в Российской империи, советский период и в независимом Узбекистане. Проанализирован опыт зарубежных государств и международные стандарты, определены перспективы совершенствования института домашнего ареста в национальном законодательстве.

Кириш

Инсоният тарихида ҳуқуқбузарларни жамиятдан вақтинчалик ажратиб қўйиш амалиёти турли шаклларда намоён бўлган. Уй қамоғи институти минг йиллар давомида турли цивилизацияларда ўзига хос хусусиятлар билан ривожланиб келган бўлиб, унинг генезиси ва эволюцияси жинойт-процессуал ҳуқуқнинг муҳим масалаларидан бири ҳисобланади. Бу институтнинг узоқ ва мураккаб тарихий йўлини ўрганиш замонавий жинойт процессида унинг ўрни ва аҳамиятини тўлиқ англаш учун зарурдир.

Қадимги дунёда уй қамоғининг пайдо бўлиши

Тарихий манбаларга назар ташласак, уй қамоғининг дастлабки шакллари қадимги Месопотамия цивилизациясида учрайди. Шумер даврида, милоддан аввалги учинчи-иккинчи минг йилликларда жинойтчиларни жазолаш учун уй қамоғининг маълум шакллари қўлланилган. Лагаш қонунларида бу институт ҳақида дастлабки маълумотлар сақланиб қолган¹. Кейинчалик Аккад даврида, хусусан Саргон Ибн Шар ҳукмронлиги даврида, милоддан аввалги икки минг уч юз ўттиз тўрт - икки минг икки юз етмиш тўққиз йилларда уй қамоғи янада такомиллаштирилган ҳуқуқий институт сифатида шакллانган².

Қадимги Бобилда эса Хаммурапи қонунларида уй қамоғи мустақил жазо тури сифатида мустаҳкамланган. Тахминан милoddan аввалги бир минг етти юз эллик тўрт - бир минг етти юз эллик йилларда яратилган бу қонунлар тўпламида уй қамоғи, жарима ва бошқа жазо турлари тартибга солинган³. Шундай қилиб, уй қамоғи институти Месопотамиянинг турли ҳудудларига тарқалиб, қадимги дунёнинг ҳуқуқий тизимларида ўз ўрнини топган.

Антик даврга келсак, республика даври Римида фахрли кафиллик кенг қўлланилган бўлса-да, айбланувчиларни озодликдан маҳрум қилиш деярли амалда бўлмаган. Ҳатто қамокқа олиш қўлланилган камдан-кам ҳолларда ҳам римлик фуқаро озодликдан маҳрум бўлганини кўришдан кўра, ўз ватанини тарк этгани афзал кўрган. Айбланувчи фақат энг зарур чекловларга дучор бўлиб, дўстларини қабул қилиш, ўз овқатига эга бўлиш ҳуқуқини сақлаб қолган⁴. М.В.Духовской таъкидлаганидек, турли давлатларда эҳтиёт чораларининг қаттиқлиги нафақат процесснинг ташкил этилишига, балки мамлакатнинг сиёсий тузумига, яъни инсон шахси ва эркинлигига бўлган ҳурматнинг кўп ёки озлигига ҳам боғлиқ бўлган⁵.

Император даврида эса вазият тубдан ўзгарди. Қамокқа олиш жуда тез-тез қўлланилган, умумий қоидага айланган ва катта зулм билан амалга оширилган. Айбланувчини ер остига ташлашган, қаттиқ сўроқ ва қийноқларга дучор қилишган. Фақат фуқаролик эркинлигининг кенгайиши билан айбланувчиларнинг аҳволи энгилроқ бўла бошлаган ва жиноят процесси эҳтиёт чораларининг юмшоқроқ турларига мурожаат қилишга интиланган⁶.

Ўрта асрлар ва янги замон даврида уй қамоғи

Ўрта асрларда уй қамоғи институти янада ривожланди. Уй қамоғига олинган биринчи ҳужжатли далиллардан бири минг ўн биринчи йилда Мисрда ўша пайтдаги ҳукмдорларни ўз кашфиётлари билан безовта қилган ироқлик олим Алҳасенга уйдан чиқиш тақиқланган пайтга тўғри келади⁷. Марказий Европада ҳам бу жазо янгилик эмас эди. Уй қамоғи тўққизинчи асрнинг иккинчи ярмида, Буюк Моравия империяси даврида, Каролинглар сулоласидан бўлган Франк қироли Людовигнинг ўғли Регенсбургда уй қамоғига олинган⁸.

Италияда бир минг олти юз ўнинчи йилда графиня Елизавета Батори ёш қизларнинг кўплаб қотиллиги тухмати билан Чахтицадаги ўз қасрида уй қамоғига олинган⁹. Энг машҳур ҳолатлардан бири бир минг олти юз ўттиз иккинчи йилда Тоскана астрономи, файласуфи ва физиги Галилео Галилейнинг уй қамоғига олиниши бўлди¹⁰. Бу воқеалар уй қамоғи институтининг турли давлатларда турлича шаклларда, асосан сиёсий ва диний мақсадларда қўлланилганлигини кўрсатади.

Россия империясида уй қамоғи институтининг шаклланиши алоҳида эътиборга лойиқ. П.И.Люблинский Россияда уй қамоғининг дастлабки қўлланилиши бир минг олти юз ўттиз иккинчи йилда Шеин иши бўйича князь Белосельскийга нисбатан бўлганлигини

таъкидлайди¹¹. Россия тарихида ўн еттинчи асрда зодагон келиб чиқишли айбланувчиларга назорат қилиш учун пристав тайинланган ҳоллар учрайди. Бу даврда уй қамоғининг муҳим белгиси - давлат ҳокимияти органлари мансабдор шахсларининг уйда турган шахс устидан назорат ўрнатиши пайдо бўлди.

Бир минг саккиз юз ўттиз иккинчи йилги Россия империяси Қонунлар тўпламида уй қамоғи расмий равишда эҳтиёт чораси сифатида мустаҳкамланди. Қонунлар тўпламининг ўн бешинчи жилди саккиз юз етмиш олтинчи моддасида тўрт хил эҳтиёт чораси белгиланган эди: қамоқхона ва полицияда сақлаш, уй қамоғи, полиция назорати, кафилликка бериш¹². Айбланувчига у ёки бу эҳтиёт чорасини танлаш унинг синфий мансублигига, жиноятнинг оғирлигига ва далилларнинг кучига боғлиқ эди.

Уй қамоғи шундан иборат эдики, судланувчининг уйига полиция ходими ёки жандарм қўйиларди. Ушбу чоранинг қўлланилиши кўплаб судланувчиларнинг ҳар бири учун махсус полиция хизматчисини тақдим этишнинг табиий имконсизлиги туфайли чекланган эди. Бу чора ўз келиб чиқиши ва ўз хусусияти бўйича озчилик учун, соф табақавий чора бўлиб, имтиёзли табақа вакиллари учун қўлланилган. А.Ф.Кистяковский таъкидлаганидек, бу давр қонунчилигида эҳтиёт чоралари тўғрисидаги баъзи қонунлар яхшиланган бўлса-да, уларнинг асосий камчиликлари - ноаниқлиги ва кетма-кетликка эга эмаслиги тўлиқ бартараф этилмаган эди¹³.

Бир минг саккиз юз олтмиш тўртинчи йилги Жиноят суд ишларини юритиш устави қабул қилиниши билан эҳтиёт чоралари тизими кенгайтирилди. Янги уставда олти хил эҳтиёт чораси белгиланди: яшаш гувоҳномасини олиб қўйиш ёки чиқиб кетмаслик тўғрисида тилхат олиш, полициянинг махсус назорати остига бериш, кафилликка бериш, гаров олиш, уй қамоғи, қамоққа олиш¹⁴. Уставнинг тўрт юз йигирма биринчи моддасига кўра, эҳтиёт чорасини танлашда суд терговчилари нафақат жазонинг тури ва қаттиқлигини, балки далилларнинг кучини, жиноят изларини яшириш имкониятини, айбланувчининг соғлиғи ҳолатини, жинсини, ёшини ва жамиятдаги мавқеини ҳам ҳисобга олишлари керак эди¹⁵.

Совет даврида уй қамоғи институтининг тақдири

Совет даврида уй қамоғи институти мураккаб йўлни босиб ўтди. Бир минг тўққиз юз ўн еттинчи йил йигирма иккинчи ноябрда қабул қилинган Суд тўғрисидаги биринчи декрет бир минг саккиз юз олтмиш тўртинчи йилги Уставда мустаҳкамланган ҳуқуқий нормалар асосида суд ишларини юритишга йўл қўйган, аммо шу билан бирга қонунни қўлловчи органлар ағдарилган ҳукуматларнинг қонунларига фақат улар инқилоб томонидан бекор қилинмаган ва инқилобий виждон ва инқилобий ҳуқуқий онгга зид бўлмаган тақдирдагина амал қилиш керак эди¹⁶.

Бир минг тўққиз юз ўн тўққизинчи йилнинг ўттизинчи сентябрдаги Ҳарбий терговчилар тўғрисидаги Низом билан уй қамоғи вақтинчалик бекор қилинди. Аммо бир минг тўққиз юз йигирма иккинчи йилги РСФСР Жиноят-процессуал кодексида уй қамоғи яна тикланди. Кодекснинг бир юз олтмишинчи моддасида уй қамоғи айбланувчини қўриқчи тайинлаш билан ёки соқчисиз уйда изоляция қилиш кўринишида озодликдан маҳрум қилишдан иборат деб белгиланган эди¹⁷.

П.И.Люблинский бир минг тўққиз юз йигирма учинчи йилги РСФСР ЖПК даврида уй қамоғи бўйича муҳим хулосаларни шакллантирган. Унинг фикрича, уй қамоғини шахс яшайдиган хонани тарк этишнинг қатъий тақиқи сифатида талқин қилиш мумкин эмас эди. Агар уй қамоғи соқчи тайинлашни назарда тутса, яшаш хонасидан чиқиш мумкин эди, лекин терговни олиб бораётган шахснинг рухсати билан ва конвой остида. Уй қамоғини жазо чораси сифатида баҳолаш нотўғри эди, чунки ушбу чора шахснинг доимий яшаш жойида назорат остида бўлишини таъминлашга қаратилган бўлиб, бу унинг иш жойида бўлиш ва тирикчилик қилиш имкониятидан маҳрум бўлишини англатмас эди¹⁸.

Кўрсатилган даврда уй қамоғи шаклидаги эҳтиёт чорасини қўллаш бўйича турли хил нуқтаи назарлар мавжуд эди. Баъзи муаллифлар бир минг тўққиз юз йигирма учинчи йилги РСФСР ЖПК амал қилган даврда уй қамоғи эҳтиёт чораси сифатида кенг қўлланилган деб ҳисоблашган. Бошқалар эса, кўрсатилган эҳтиёт чораси ўша пайтда амалда қўлланилмаган деб таъкидлашган¹⁹. Аслида совет давлатининг эҳтиёт чораларини танлаш масаласига бўлган ёндашуви ва сиёсатнинг репрессив йўналишининг ривожланиши уй қамоғининг кенг қўлланилишини тасдиқлашга имкон бермайди.

Бир минг тўққиз юз эллик саккизинчи йил йигирма бешинчи декабрда СССР ва иттифокдош республикаларнинг жиноят судлов ишларини юритиш Асослари қабул қилиниши билан эҳтиёт чоралари тизими сезиларли даражада ўзгарди, унинг таркибидан уй қамоғи ва гаров шаклидаги эҳтиёт чоралари чиқариб ташланди²⁰. К.Т.Балтабаевнинг фикрича, уй қамоғини бекор қилиш сабаби йигирманчи асрнинг иккинчи ярмида ижтимоий тенгсизликнинг барча шакллари инкор этувчи ижтимоий тенденциялар бўлиб, айнан мафкуравий қарашлар бу чорага ўз процессуал ривожланишини давом эттиришга имкон бермади²¹.

Ўзбекистон ССР жиноят-процессуал қонунчилигида ҳам ўхшаш вазият кузатилди. Бир минг тўққиз юз олтмиш биринчи йил йигирма иккинчи майда қабул қилинган Ўзбекистон ССР Жиноят-процессуал кодексида уй қамоғи эҳтиёт чораси назарда тутилмаган эди²². Т.Ш.Шариповнинг таъкидлашича, совет даврида уй қамоғининг қўлланилмаслиги нафақат мафкуравий сабаблар, балки амалий мулоҳазалар билан ҳам боғлиқ эди. Давлат органларининг айбланувчини ўз уйида назорат қилиш имконияти

чекланган эди, кўпчилик фуқаролар коммунал квартираларда яшар эдилар, бу эса уй қамоғини қўллашни қийинлаштирарди²³.

Мустақиллик йилларида уй қамоғи институтининг тикланиши

Ўзбекистон мустақилликка эришгандан сўнг, жиноят-процессуал қонунчиликда туб ўзгаришлар юз берди. Бир минг тўққиз юз тўқсон биринчи йил ўттиз биринчи августда Ўзбекистон Республикасининг мустақиллиги эълон қилинганидан сўнг, янги ҳуқуқий тизимни яратиш зарурати пайдо бўлди. Бир минг тўққиз юз тўқсон иккинчи йил саккизинчи декабрда Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси қабул қилинди, унда инсон ҳуқуқ ва эркинликлари олий қадрият сифатида эътироф этилди²⁴.

М.Х.Рустамбаев мустақиллик йилларида жиноят-процессуал қонунчиликнинг ривожланиши ҳақида шундай ёзади: мустақилликнинг дастлабки йилларида Ўзбекистонда жиноят судлов тизимини ислоҳ қилиш бўйича кенг қўламли ишлар олиб борилди, бир минг тўққиз юз тўқсон тўртинчи йил йигирма иккинчи сентябрда янги Жиноят-процессуал кодекс қабул қилиниши бу жараённинг муҳим натижаси бўлди²⁵. Бироқ бир минг тўққиз юз тўқсон тўртинчи йилги Ўзбекистон Республикаси Жиноят-процессуал кодексида уй қамоғи эҳтиёт чораси ҳали киритилмаган эди²⁶.

Икки минглар йилларда Ўзбекистонда жиноят-процессуал қонунчиликни янада такомиллаштириш бўйича ишлар давом эттирилди. Икки минг ўн йилларда Ўзбекистонда суд-ҳуқуқ тизимини модернизация қилиш бўйича кенг қўламли ислохотлар ўтказилди. Икки минг ўн иккинчи йил ўнинчи апрелда Президентнинг Суд-ҳуқуқ ислохотларини янада чуқурлаштириш чора-тадбирлари тўғрисидаги Фармони қабул қилинди, унда жиноят судлов жараёнида инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилишни кучайтириш зарурлиги таъкидланган эди²⁷.

Уй қамоғи эҳтиёт чораси Ўзбекистон жиноят-процессуал қонунчилиги тизимига икки минг ўн тўртинчи йилда киритилган. Икки минг ўн тўртинчи йил йигирма бешинчи апрелда қабул қилинган Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисидаги Қонун билан Жиноят-процессуал кодексига икки юз қирқ икки бир модда киритилди, унда уй қамоғи эҳтиёт чорасининг ҳуқуқий асослари белгиланди²⁸. Г.З.Тўлаганова уй қамоғи институтининг Ўзбекистон қонунчилигига киритилиши ҳақида шундай ёзади: уй қамоғи эҳтиёт чорасининг жорий этилиши Ўзбекистонда жиноят судлов жараёнини инсонпарварлаштириш ва халқаро стандартларга мослаштириш йўлидаги муҳим қадам бўлди²⁹.

Миллий қонунчилигимизда уй қамоғи эҳтиёт чорасининг ривожланиши бир неча босқичларда кечди. Дастлабки йилларда уй қамоғини қўллаш учун зарур инфратузилмани яратишга қаратилган норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар ишлаб чиқилди, шартлар аниқ

белгиланди, электрон кузатув воситаларидан фойдаланиш тартиби жорий этилди³⁰. Кейинги йилларда Ўзбекистон Республикаси Президентининг суд-ҳуқуқ ислохотлари дастури доирасида Жиноят-процессуал кодексига муҳим ўзгартиришлар киритилди, уй қамоғи институтини такомиллаштириш вазифалари белгиланди³¹.

Сўнгги йилларда уй қамоғида сақланаётган гумон қилинувчи, айбланувчи ёки судланувчилар ҳуқуқ-манфаатларини ҳимоя қилинишини кафолатловчи янги ўзгартиришлар киритилди. Хусусан, уй қамоғида сақланаётган ва апелляция шикоятини кўриб чиқишда ҳозир бўлиш истагини билдирган маҳкумга суд мажлисида бевосита ёки видеоконференцалоқа тизимидан фойдаланиш орқали иштирок этиш ҳуқуқи таъминланди³². Икки минг йигирма тўртинчи йилдан бошлаб уй қамоғи чораси билан боғлиқ жавобгарлик тизимини кучайтириш юзасидан янги норматив ҳужжатлар қабул қилинди, мониторинг тизимларининг самарадорлигини ошириш учун технологик янгиликлар жорий этилди³³.

Халқаро тажриба ва замонавий стандартлар

Халқаро ҳуқуқий стандартлар нуктаи назаридан уй қамоғи институти инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилишнинг муҳим воситаси сифатида эътироф этилган. Европа Инсон ҳуқуқлари конвенциясининг бешинчи моддаси эркинлик ва шахсий дахлсизлик ҳуқуқини кафолатлайди³⁴. БМТнинг Фуқаролик ва сиёсий ҳуқуқлар тўғрисидаги халқаро пактининг тўққизинчи моддаси ҳам шу каби кафолатларни назарда тутди³⁵.

АҚШ тажрибасига келсак, бу мамлакатда уй қамоғи ҳам эҳтиёт чораси, ҳам жазо сифатида қўлланилади. Бир минг тўққиз юз саксон учинчи йилда Нью-Мексико штати Олий суди биринчи бўлиб уй қамоғи профилактика чораси сифатида танланган шахсларга электрон назорат тақишни қонунийлаштирди. Ҳозирги вақтда бундай мониторинг тизими АҚШнинг қирқ тўққиз штатида ва дунёнинг олтмишдан ортиқ мамлакатида қўлланилади³⁶.

Германияда Жиноят-процессуал кодекс бир минг саккиз юз етмиш еттинчи йилда қабул қилинган ва бир минг тўққиз юз саксон еттинчи йил еттинчи апрелда янги таҳрирда тасдиқланган. Б.А.Филимонов таъкидлашича, Германия қонунчилигида шахсни қамаш суднинг рухсати билан кўриладиган ғавқулодда чора эканлиги алоҳида таъкидланади³⁷. Франция тажрибаси алоҳида қизиқиш уйғотади. Францияда судгача назорат бир минг тўққиз юз етмишинчи йилда дастлабки қамоқ чорасининг муқобили сифатида қабул қилинган ва ҳозир асосий эҳтиёт чораси ҳисобланади³⁸.

Италия қонунчилигига кўра, уй қамоғи ҳам эҳтиёт чораси, ҳам жиноят учун тайинладиган жазо тури сифатида хизмат қилади. Бир минг тўққиз юз саксон саккизинчи йилда қабул қилинган Италия ЖПКга мувофиқ, судгача айбланувчини уй қамоғида сақлаш содир этилгани учун қонун бўйича уч йилдан ортиқ муддатга турма қамоғи назарда

тутилган ва айби етарли далиллар билан тасдиқланган шахсларга нисбатан қўлланилади³⁹. Швецияда уй қамоғи уч ойдан кўп бўлмаган қамоқ жазоси назарда тутилган жиноятларни содир этган деб топилган шахсларга нисбатан қўлланилади. Швеция статистикаси кўрсатишича, уй қамоғи жазосидан сўнг ўн уч фоиз шахслар қайта жиноят содир этади, қамоқдан сўнг эса бу кўрсаткич йигирма тўрт фоизни ташкил этади⁴⁰.

МДХ давлатлари тажрибасига келсак, Қозоғистонда мустақилликдан кейинги даврда, бир минг тўққиз юз тўқсон бешинчи йилдан бошлаб уй қамоғи тизими миллий қонунчиликка киритилди. Беларусь, Қирғизистон, Тожикистон республикаларида ҳам уй қамоғи институти мавжуд⁴¹. Ислом ҳукуқи нуқтаи назаридан уй қамоғи масаласи алоҳида қизиқиш уйғотади. Ислом давлатлари тарихида уй қамоғи турли даврларда қўлланилган. Аббосийлар даврида, етти юз эллик - бир минг икки юз эллик саккиз йилларда уй қамоғи амалиёти янада мураккаблашган. Усманийлар империяси даврида, бир минг икки юз тўқсон тўққиз - бир минг тўққиз юз йигирма икки йилларда уй қамоғи махсус мақомга эга бўлган⁴².

Хулоса

Таҳлиллар шуни кўрсатадики, уй қамоғи институти узоқ тарихий ривожланиш йўлини босиб ўтган. Қадимги Месопотамиядан бошланиб, турли цивилизациялар ва ҳукуқий тизимларда ўзига хос шаклларда намоён бўлган бу институт бугунги кунда замонавий технологиялар билан уйғунлашиб, инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилишнинг самарали воситасига айланган. Тарихий тажриба кўрсатадики, уй қамоғи институтининг ривожланиши жамиятнинг ижтимоий-сиёсий тузуми, инсон ҳуқуқларига бўлган муносабат ва технологик имкониятлар билан узвий боғлиқ.

Хорижий мамлакатлар тажрибаси кўрсатадики, уй қамоғи институтининг самарадорлиги қуйидаги омилларга боғлиқ: аниқ ҳуқуқий тартибга солиш мавжудлиги, назорат механизмларининг такомиллашганлиги, электрон мониторинг воситаларидан фойдаланиш, ижтимоий реабилитация дастурлари билан уйғунлашуви. Ўзбекистон тажрибаси эса кўрсатадики, уй қамоғи институтини босқичма-босқич жорий этиш ва такомиллаштириш самарали натижа беради.

Миллий қонунчилигимизда уй қамоғи нафақат инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилиш, балки тергов ва суд жараёнларининг самарадорлигини ошириш воситаси сифатида ривожланмоқда. Бу эса халқаро стандартларга мос келувчи муқобил чоралар тизимининг мамлакатимизда мувафақиятли шаклланаётганлигидан далолат беради. Уй қамоғи институтининг келажаги унинг технологик таъминоти, ҳуқуқий базаси ва амалий механизмларини такомиллаштиришга боғлиқ бўлиб, бу борада хорижий тажриба ва миллий анъаналарнинг уйғунлашуви муҳим аҳамият касб этади.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати:

1. Roth M. A History of Mesopotamian Law. - Oxford: Oxford University Press, 1995. - 289 p.
2. Charpin D. Writing, Law, and Kingship in Old Babylonian Mesopotamia. - Chicago: University of Chicago Press, 2010. - 192 p.
3. Harper R.F. The Code of Hammurabi. - Chicago: University of Chicago Press, 1904. - 192 p.
4. Mommsen T. Römisches Strafrecht. - Leipzig: Duncker & Humblot, 1899. - 1084 s.
5. Духовской М.В. Русский уголовный процесс. - Москва: Типография Императорского Московского Университета, 1902. - 492 с.
6. Люблинский П.И. Очерки уголовного суда и наказания в современной Англии. - Санкт-Петербург: Сенатская типография, 1911. - 227 с.
7. FOLTÝN L., FOLTÝNOVÁ L. Trest domácího vězení z pohledu Probační a mediační služby ČR // Státní zastupitelství. - 2011. - Roč. 9, č. 6. - S. 21-29.
8. KYSELA K., VOLEVECKÝ P. Trest domácího vězení // Trestní právo. - 2011. - Č. 7-8. - S. 4-17.
9. Овчинников Ю.Г. Домашний арест как мера пресечения в уголовном процессе: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. - Омск, 2006. - 24 с.
10. Свод законов Российской империи. Т. XV. - Санкт-Петербург, 1832. - 876 с.
11. Кистяковский А.Ф. О пресечении обвиняемому способов уклоняться от следствия и суда. - Санкт-Петербург, 1868. - 268 с.
12. Устав уголовного судопроизводства 1864 г. // Российское законодательство X-XX веков. Т. 8. - Москва: Юридическая литература, 1991. - С. 120-384.
13. Декрет о суде № 1 от 22 ноября 1917 г. // СУ РСФСР. - 1917. - № 4. - Ст. 50.
14. УПК РСФСР 1922 г. // СУ РСФСР. - 1922. - № 20-21. - Ст. 230.
15. Люблинский П.И. Комментарий к Уголовно-процессуальному кодексу РСФСР 1923 г. - Москва: НКЮ РСФСР, 1924. - 456 с.
16. Основы уголовного судопроизводства СССР и союзных республик от 25 декабря 1958 г. // Ведомости ВС СССР. - 1959. - № 1. - Ст. 15.
17. Балтабаев К.Т. Меры пресечения в советском уголовном процессе. - Алма-Ата: Наука, 1989. - 178 с.
18. Ўзбекистон ССР Жиноят-процессуал кодекси. - Тошкент: Ўзбекистон, 1961. - 298 б.
19. Шарипов Т.Ш. Жиноят процессида эҳтиёт чоралари. - Тошкент: Адолат, 1995. - 156 б.
20. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси. - Тошкент: Ўзбекистон, 1992. - 48 б.